

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

apr.—decz. 1 „ 50 kr.

adta bé a jelentését. Dániel E., mint a kérvényi bizottság elnöke, a bizottság határozatait adta elő. Végül: a keleti marhavészről szóló törvényjavaslat néhány szakasza, a központi bizottságtól, melyhez utasítva volt, visszakérülve, azokat a ház elfogadta. A 10 órakor megnyitott gyűlésnek már 11-kor vége volt.

— A m. kir. igazságügyminiszter a következő körrendeletet intézte valamennyi kir. törvényszék elnökéhez, kir. járásbírókhoz és kir. ügyészségekhez.

A bűnvádi átalány kezelése tárgyában, 1872. évi június hó 5-éről kiadott szabályrendeletnek átvizsgálása, s az időközben fölmerült kérdések figyelembevételével való kiegészítése, illetőleg módosítása szükségessé vált,

részint azért, mert a rendelet kiadásakor tervezett közegek egy része nem lépett életbe, ellenben időközben szerveztetett oly intézmény, mely a rendelet kiadásakor nem létezett s számításba nem jött,

részint azért, mert a bűnvádi átalány kezelésével megbízott közegek változtak;

részint végre azért, mert a rendelet több pontjának nem eléggé határozott szövege, úgy a felek, mint az államkincstár érdekében hátrányos gyakorlatra és téves értelmezésre vezetett; s mert általában a kérdéses rendelet a fennálló bűnvádi eljárással kellő összhangban nem állott.

Ez okokból a bűnvádi költségek meghatározása s a bűnvádi átalány kezelése tárgyában, 1872. június hó 5-én kelt szabályrendelet, f. évi ápril 30-tól kezdve, hatályon kívül helyeztem, s az ez ügyre vonatkozó újabb szabályrendeletet idezárva, foganatosítás és az e szerinti intézkedések pontos megtartása végett ezennel megküldöm.

— Az erdélyi kir. törvényszéki elnökök arról értesítették, hogy a Budapestre felszállított erdélyi országos levéltárnak azon iratai, melyek annak szerves kiegészítő részét nem képezik, — milyenek az 1848. előtti adótabellák is — kiválasztva a kolozsvári kir. törvényszék őrizetére bízottak, és hogy ennek folytán az iránt intézkedjenek, hogy az említett levéltárból kívánt hasonlatok megküldése végett ezentul ne a belügyminiszter ur felügyelete alatt álló erdélyi országos levéltár igazgatósága, hanem a kolozsvári kir. törvényszék elnöke keressék meg.

— A m. kir. igazságügyminiszter a következő körrendeletet intézte a pénzügyi bírói hatósággal fölruházott kir. törvényszékekhez:

Hivatalos uton tudomásomra hozott, hogy a jövedékkihágási ügyekben hozott marasztaló ítéletek végre-

hajtására nézve némely törvényhatóság, illetve pénzügyigazgatóság között egyrészt, s pénzügyi bírói hatósággal fölruházott kir. törvényszékek között másrészt, az illetékesség tekintetében véleménykülönbség forog fenn.

Ennek folytán tudomás és mihez tartás végett értesitem a kir. törvényszéket, hogy fölmerült illetébségi összeütközés következtében, az illető kir. törvényszéket az 1869. évi IV. t. cz. 25. §-a alapján, múlt évi szeptember hó 30-án 30.064. sz. a. kelt rendelettemmel a bel- és pénzügyi miniszterekkel egyetértőleg oda utasítottam, hogy miután az 1869. IV. t. cz. 1. §-a által az igazgatszolgáltatás a közigazgatástól teljesen elválasztott, s minthogy az 1871. LXVI. t. cz. folytán az addig fennállott pénzügyi törvényszékek megszüntetettvén, az 1868. XXI. t. cz. 100. §-ban érintett ügyek, az 1871. XXXI. t. cz. 18. §-a, s a már hivatkozott 1871. LXVI. t. cz. 1. §-a alapján, 1871. évi december hó 29-én 646. sz. a. kelt rendelete által, a kir. törvényszékek hatáskörébe utaltatnak, s minthogy végre az 1868. LIV. t. cz. 346. §-a értelmében, a végrehajtás mindig azon bíróságnál kérelmezendő s rendelő el, mely a perben első folyamodásilag ítél, s ezeknél fogva a jövedékkihágási ügyekben hozott ítéletek végrehajtására, a közigazgatási közegek — tekintettel az 1870. XLII. t. czikre is — hivatva nincsenek, hanem az bírói hatáskörbe tartozik — a hozott ítéletek végrehajtását saját hatáskörében rendelje el, s azok foganatosítása iránt az 1868. LIV. illetve 1871. LI. törvényezikkek értelmében intézkedjék.

— Korszerű haladás: az állam és egyház közti viszonyok rendezésére kiküldött 27 es bizottság albizottsága, folyó hó 7-én tartott gyűlésében igen fontos határozatot hozott, egyhangulag elfogadva a kötelező polgári házasság behozatalának eszméjét. Igazságügyminiszter ur föl fog hivatali, s erre az albizottság gyűlésében készen is nyilatkozott, hogy az anyagi polgári törvénykönyvnek a házasság kötelékére vonatkozó részét folyó év deczemberig a törvényhozás elé terjessze.

A részletek iránt több nézet merült fel, melyekre nézve az albizottság ezután és legközelebről fog határozni. Az albizottsági gyűlésen jelen voltak a kormány részéről Pauler és Szapári miniszterek, s Ranicher Jakab osztálytanácsos utóbbi, mint a cultuszminiszter képviselője.

— A pesti jogász gyűlésre vonatkozólag legutóbbi jogász gyűlés alkalmával elhatározott, hogy a legközelebbi gyűlés nem 1874. szeptemberben, hanem ez év pünkösd hetében tartassék. Az előkészületek e gyűlésre már befejeztettek, s az illető körökben már most is élénken

izgatnak az elnökségi választásra nézve. Az idén az ügyvédek van a sor, a jogász gyűlésnek elnököt adni. Azonban úgy látszik, e tekintetben még nem történt megállapodás, és sokan védelemezik azt a nézetet, hogy az, eddig megtartott sorrend mellőzésével az elnök a bírók közül lenne választandó. Ha e nézet győz, úgy alkalmasint a judicariae, Majláth György, fog fölkeretni az elnöki szék elfoglalására. Azt hiszik, hogy ez által a legfelsőbb törvényszékek megnyeretnek a jogász gyűlés részére.

— A kereskedelmi törvényjavaslat megbirálása kiküldött szakértekezlet befejezte földadatát, s ez alkalmából Bartal György keresk. miniszter meleg szavakban mondott köszönetet az értekezlet elnökének, tagjainak az előadónak s a javaslat készítőjének, kiemelve a munkájának fontosságát s kifejezve reményét, hogy a kódex áldás fog hozni hazánk közforgalmára.

„A törvényszéki teremből“ című hazai és külföldi érdekes bűneseteket, s büntérgyalásokat tartalmazó müre tett előfizetési fölívást ajánljuk olvasóink figyelmébe: szerzője Hang Ferencz buda-pesti ügyvéd.

Hasonló gyűjtemények csak nem minden müvelő nyelven jelentek meg, s egész külön irodalmi ágat képeznek, a mi irodalmunk eddigelő alig bír három-négy ilyen tartalmu kötetel, melyeket a „Franklin-társulat“ adott ki.

Ezen mü, mint az előfizetési fölívásból értesülünk tanulságos, sőt élvezetes olvasmányt nyújtand nemcsak törvényhozók, bírák és ügyvédeknek, hanem általában a társadalom bármily rendű és nemű tagjának. Az érdekes és gazdag lélektani tanulmányt nyújtó bűnesetek, és ternyitő pörökön kívül megismerhetni, ebből a külföldi események eljárást és a különféle börtön rendszereket szerző, ez alkalmával két kötetet ad sajtó alá, s ezzel a német Pitaval-féle gyűjteményhez hasonlóly akar megindítani, és azt negyedévenként két három kötetel folytatni; ha t. i. a közönség pártolása ezt lehetővé teszi. A két kötet előfizetési ára 2 frt, mely összeget f. évi május hó végéig kéri szerző hozzá beküldetni, (Budapest város, főutca 207 sz.) A munka június havában küldetik szét.

— A váltó törvényjavaslat megvitatása tárgykörében összehívott bizottság folyó hó 8-án tartotta meg zárt ülését, az igazságügyminiszter ur elnökelete alatt; e bizottság a javaslat szerkesztője által bemutatott szöveg csekély módosítással fogadta el.

TÁRCZA.

A test művelése.

(„Hogyan boldoguljunk“ *) című ujan megjelent müből Irta: dr. Mathews Vilmos fordította Poligén, kiadja a „Franklin-társulat.“)

A siker első eleme arra nézve, ki bölcsen választott magának hivatást: szervezeti képesség alatt értjük az ember eszméire ható azon melegséget és erőt, mely az erőteljes tagok, ruganyos izmok és szilárd szervezetnek öntudatából származik. Amerikában a testművelés a legújabb időkig nemcsak, hogy elhanyagolt, de sőt majdnem megvetett. A fiatal embereknek semmit sem ajánlottak inkább, mint az éjjeli virrasztást és szakadatlan tanulást, a test megvetését, míg a lélek természetellenes tevékenységre bűszített. Az izmok a legénykedéssel és betyársággal, a piros orcák a koresmával, a jó tudó a hangos káromkodással és a széles váll a vallás parancsainak fel nem vevésével hozatott kapcsolatba, — a nyúlanság tekintetvén egyedül az erőnyel megférhetők Erő, szélesség és súly a börtönökbe vezető tulajdonságoknak tekintettek, és a mintaszerű ifju halvány, nyurga, étvágytalan lón, csupa szellemmé óhajtván lenni és a testet minden bajainak kútfejűl ismeré. Igaz, hogy az ifjuság többsége felszólalt ez elmélet ellen és nem akarta magát megölni a tulságos magolásban; de sokan meghajoltak az általános követelések előtt, — ismeretes szomorú következményekkel. Be kezdik már látni, hogy nemcsak a szellemnek, de a testnek is megvannak a maga jogai, melyeket tiszteletben kell tartanunk. Keserű tapasztalatokból tanuljuk, hogy na a szellem, mely a test

felett uralkodik, valaha annyira megfélekedezik önmagáról, hogy rabszolgáját lábbal tapodja, a rabszolga nem fog megbocsátani, hanem fellázad s a zsarnokot leveri. — Kezdjük felfedezni, hogy bár az iskolai dijakat a halvány, beteges tanulók nyelik el, az élet díjainak legnagyobb részét a szívós és kemény idegzetű emberek viszik el; és hogy minden hivatásban, egyebek egyenlők lévén, az lesz a legsikeresebb, kinek álma legmélyebb volt s ki ebédjeit a legjobb étvágygyal kolté el. — Kevés hívóje van most már Pascal azon tanának, hogy: „a kereszténységnek synylódás a természetes állapota“. — Nem gondolhatjuk, hogy az Alkotónak ez lett volna szándéka, mert különben a betegség volna a szabály s az egészség a kivétel.

El van ismervé általánosságban, hogy a szellemnek nincs joga a test rovására nagyra épülni; hogy nem igazolhatóbb a szellem kívánságainak korlátlanul engedni, mint a testiség tulságos vágyait kielégíteni. Az izgató szerek, melyek a szellemi munkásságot keltetnének erősebben fokozzák, ép oly természetellenesek és ártalmasak, mint azon durvább szerek, melyek a test izgatására szánvák. — Tápláltassék a lélek bőven és egészséges eledellel, de ne legyen a lélek nagyfaló, mondá valaki. Ha tulságosan izgatattik, a testnek szervezetét koptatni kezdi, mint a surlódás az olajozatlan tengelyeket, és a testi keret növekvő gyengesége megsemmisíti azon erőt, melyet magában zár. „Általánosan helyben van hagyva“, — mond Henry Ward Beecher, „hogy létezik szervezet az emberi testben, melyet idegrendszernek neveznek, melyhez azindulatok, az értelem s az érzelmek működése tartóznak, és hogy e szervezet szoros összefüggésben van a vérkeringéssel;... hogy a vérkészítés a gyomortól függ; s ekkép az embernek az idegek kiegészítő részét képezik: egyik rész benső összeköttetésben áll a többivel; az állati gyomortól a gondolkodó velőig; és ha valaki gondolkodik, annak hatása van az egész törzsre. Az emberi képesség azon képző erőkből származik, melyek benne

vannak; nevezetesen, a tápláló eledelnek az oxygenatál által finomított éltető vérré való emésztéséből. Oly szervezet, mely által azon vének szabad folyása és „dicsőülése“ van; oly nyak, mely a vért könnyen engedni fel- és lefolyni; helyesen szervezett és tartott agy; az egész rendszer úgy összesítve, hogy fogékony és újra szervezkedő tehetsége legyen; roppant erély a feldolgozásban és könnyűség ez elválasztásban; — ezek azon elemek, melyek az ember munkaképességét meghatározzák.“

Hogy dolgát jó kedvvel és tökéletesen végezhesse minden embernek jó „munkálkodó szervezettel“ kell bírnia, s erre csak a szabad légbeni mozgás által lehet szert A légkör, melyből lélekzetet veszünk, a földgömb minden ásványainak párájából áll, s ennek bő élvezete több kedvet ad a munkához, mint pezsgő vagy egyéb izgató folyadék. — A vének tökéletes szellőztetése mély lélekzetével által a szabadban, úgy, hogy a lég a kifeszült tüdő lélekző felületét megjárja, mellőzhetlen arra nézve ki kifejteni és megtartani a karja, mindazon éltető erőt, melytől az agy erőteljes munkaképessége oly nagy mértékben függ. — Sidney Smith azt mondja nyilvános szónokoknak, hogy ha szokásba vennék beszédjeik előtt tizenkét mértföldet gyalogolni,*) sohasem esnék nehezükre a beszéd. — Az angolok ez iránt rég tisztában vannak s innen van, hogy az egyetemeken a csolnakász versek, lovaglások, tiz mértföldnyi gyors gyalogságok, úgyszólván a tanfolyamnak magának egy részét képezik. — Angol jogászok és képviselők a test erejét és a gondolkodás („fej“) tisztaságát úgy szerzik meg, nehéz szellemi munkáikhoz, hogy agarásznak, vadásznak, Norvégiába mennek halászni, vagy az alpeseket mászzák meg. Peel, Brougham, Lyndhurst, Campbel, Bright, Gladstone, — majd mindegyike a nagy pártvezéreknek a törvényszék és tanácssterem bámulatos szorgalmu munkásai, — öblös mellű férfiak valának, kik ép oly kitartó szorgalommal

*) Nem igen ismerünk könyvet, mely annyi talpra esett gondolatot, gyakorlati életbölcességet s oly józan világnézetet tartalmazna, mint a szóban levő. Egy fiatal ember asztaláról sem volna szabad hiányoznia. Mentől nagyobb elterjedést kívánunk e könyvnek. Szerk.

*) Egy osztrák-magyar mértföld majdnem öt angolmértföldet tesz (4,71). — P.

Nagy-Enyed, 1874. május havában.

(Folytatás.)

A szolgálmányra jogosítottak ház számát venni kulcsul és irányadóul, hasonlóan szakértő és tudományos erdőszőknek tilos vala, mert egy-szer az úgy is követeléseiben tulzó alsóbb néposztály hajlandó képzelt jogait tizszerezni, más-szor pedig, hogy az előljáró, s némi részben tulajdonos szerepét játszó főhivatalnok és alárendeltjei nemcsak szóval, hanem, mint a jelen esetben, egy szép könyv nyomtatott betűivel istápolják a százados törvények és gyakorlat elleni lábrakapott kapcázskodást, tiz annyi áldozat és erőfeszítésbe kerül a szakértőnek és törvénytisztelőnek a tulajdon szentségét és törvény tiszteletét helyreállítani és a törvényhozásnak hitelt szerezni.

Ezen állításomat igazolják a következő törvények: az Apr. const III. r. 29. cz. rendeli, hogy a közbhelyek, erdők stb. „juxta quantitatem et usum sessionum antiquarum osztassanak és birassanak“ ugyanezen idézet fordul elő említett törvénykönyv 32-ik czimébe, az 1854-beli június 21-diki urbéri nyiltparancs 38., 39., 40., 44., 47. és 48. §§-sai, meg az 1858-beli januárus 27-ki urbéri törvénytiszéki utasítás 75. §-sa ugyanezt tartalmazzák és Erdélynek egész területén e mai napig, midőn ítélet hozatott ilyes kérdésekben; az antiqua sessiók voltak az irányadók, ezen sessiók pedig minden időben számítottak eddig az 1819/1820-beli urbéri összeírás alapján; és ezen számítási kulcsat és módozatot erősítette meg és törvényesítette legutoljára az 1871-beli 53-ik törvényezikk 71-dik §-sa 1-ső szakasza, kimondván: hogy azon jobbágy-házhely tekintendő egész teleknek, a melyhez 1819- és 1820-dik évben az első osztályu községekben legalább 6, a második osztályban 9, a 3-ik és 4-ik osztályu községekben pedig legalább 11 hold urbéri föld tartozik, számított. Sem a törvény, sem a gyakorlat házszámáról nem beszél sehol, ház után nem kapott urbéres soha semmit, mivel akár hány 1819- 1820-beli antiqua sessio van, a melyen mindamellett, hogy csak a legelső urbéri tartozást helyettesít; 1848-ban 4 és több házak találtattak, ma pedig két annyi van, ha több nincs. Ha minden házszám kap a kincstári erdőkből az újabb szerencsétlen számítások szerint 16 holdat, még pedig becs holdakba, ak-

idomították testüket, mint szellemüket. — Midőn látjuk, hogy az amerikai vezérek kevesebbet teljesítenek és előbb halnak el, meglehetünk győződve, hogy ez onnan van, mert ezek testüket elhanyagolják és a tulajdonságokat akarát-erővel akarják helyettesíteni a physikai erőteljeséget.

Nem tulzás, ha azt mondjuk, hogy az egészség nagy részét képezi annak, amit a világ tehetségnek nevez. Az ezt nélkülöző ember értelmére nézve lehet óriás, de csekedetei nem fogják megütni a mértéket. — Ellenben, legyen valakinek gyors vérkeringése, jó emésztése, egy férfi nagysága és ereje, és azon élénkség, azon gondment bizalom, mely amazok sugallata, és ha csak egy „gyűszűnyi“ esze lenne is, nem fog hiába fáradni. Igaz, hogy főképp Amerikában, kevés egészséges, kevés keményizmu és kevés hosszú életű ember van; hogy itt általában az egészséges gyomru emberek üres fejűek és az értelem-ben gazdagok testileg elsatnyulvák; de e kettő között többet ér egy gyenge lélek herculesti testben, mint egy óriás elme roncsolt szervezetben: Egy font erély egy lat képességgel nagyobb eredményeket fog kivívni, mint egy font képesség egy lat erélyvel. Az első feltétel az életbeli sikerhez az, hogy az ember jóállat életbeli legyen. A tudományos mesterségek bármelyikében az erőteljes testalkat felér ötven százalék több észszel. — Ez az élettelenség, képzelem, ékesszólás, a szellem minden képességei, a test gondozása által oly erőt és fényt nyernek, mely soha sem közelíthetethetnek meg a nélkül. Mit használ egy kézművesnek legkitűnőbbben készült szerzősámja a legfinomabb éllel, ha nincs hozzá erős karja és gyakorlott keze? Mi használ, ha elméd terjedelmes tudományok tárháza, ha nincs elég erőd, hogy kulcsát zárában megfordítsd?

(Folyt. köv.)

kor a magyar kincstár át kell, hogy menjen Biharvármegyébe erdőt vásárolni urbéresei számára. Hanem, a mint fennebb mondtam és bebizonyítottam, az erdőszereti hivatalok fennebb érdekelt könyve nemcsak számításaiban hibás, hanem törvényes állásunk vitatásában és magyarázatában éppen a legfelületesebb, s kénytelen valék, bár nem vagyok erdős csak fennebb tanusítani, hogy Divald ur és teremtményei az informálók, mind az erdélyi birtokviszonyokat és törvényeket nem értik, s épen ezért a jeles könyv tűzbe való. Különben még egy kérdésem van a jószágigazgató-sághoz; Divald könyve 75-dik lapján fel van adva számításom szerint 10,759 ház, tehát családfő, tehát olyannak, a kik a topánfalvi erdőhivatali területen faizási szolgalmat követelésre jogosítottak és névszerint a szkerisorai pogonyban 1221 ház urbéri faizási szolgalmra jogosított családfő van felvéve. Ezen számítás nemcsak törvénytelen, nemcsak tévutra vezeti az érdekelteket, hanem a valósággal ellenkezik, mert ugyanis, a mint emlékszem az általam 1871. július havában a havas tetején Szkerisorán helytt tanulmányozott kincstári peres irományok közt a szkerisora közönsége, a mi pedig talán csak egy pogony összesen 551 colonusból áll; ugyanazon irományok közt 1845-beli 1382 erdőhivatali szám alatt tanusított, hogy 1841- és 1842-be az egész zalatnai uradalomba 10,105 urberes családfő és ház volt, a kik közül inquilinus 241 szénégető, 143 bányász, 562 s más egyéb szegődményesek voltak.

Ha már csak ezen 1845-beli állapotot vesszük, a mely pedig az 1819- 1820-beli törvényes állással, a mely csak egyedül irányadó, még semmi fölányba nem áll, hogy az 1841. utáni 654 házszaporodás és még közelebből lehetett növekedés faizási szolgalmat czime alatt semmi némű részt a kincstári erdőkből nem kaphat, napfénynél világosabb; s éppen ezért, bár nem vagyok erdős, a mint látszik hozzá merek fogni az erdőszek munkája megbírálásához.

(Folyt. köv.)

Hogyan terjeszti némely szász atyafi a kulturát közöttünk.

S.-Szt.-György 1874. ápril 28-án.

(Folytatás.)

A szász inpertinentia mekkájába: Segesvárra vezető uton valóban comikus, félig undorító látvány volt, hogy toltult coupém elé az ordító csorda élén kolomposként egy timárból lett csapláros.)*

A számár sem hiányzott a csoportból, ott volt Buridan szamarának brassói kiadója, a híres Korcsódi is.

És ez a dalegylet, ez a „vihogó, rőfögő malaczokkal telt zsák.“ (egy szász tudósítónak kifejezése egy szász lapban a segesvári dalárünnep alkalmából) ez a valóságos szellemi rablóbanda — tisztelet a kivételnek! — ez a „Narrenabendek“ hőse, ez a „Prinzessin von Kanibalien“ választott népe, ez a valódi Kanibal borda — miféle tagokból áll? brassói miveltebb és tekintélyes iparosok és kereskedők mellett ügyvédek, hivatalnokok, theologusok stb. szóval a brassói szász intelligencia színe javának egyesülete ez, a szó szoros értelmében hangadó kör, az egész szász földön a legpolitikaibb színezetű egy-let. És milyen szomorúan jellemzi ezen körülmény a szász viszonyokat általában. Mert ezen határt nem ismerő elbizakodottság; ez a brutalitás nem a brassói szász dalárda kizárólagos privilegiuma, ez az egész szász intelligencia főjellemvonása.

— Az ily tények bizonyítják, hogy e bürokratikus kasztnak, nemcsak a politikai és nyilvános téren nincs jogérzete, méltányossági fogalma, hanem hogy a társadalmi és magán-életben sincs semmi humánitása, valódi benső műveltsége. Ily tények ezáfolják meg legbatalmasabban azt az annyira kiképzett kulturát, meghazudtolják a fennen hirsztelt civilizációt és ad absurdum depucálnak mindent, mi a szászok különös, kiváló műveltségére vonatkozik. És a „Kulturvolk“ intelligenciája levetkőztetve az álcivilisatio külmázat, előttünk áll undok meztelenségében, mint utálatos, megvetésre méltó, önző, csalfa, háládatlan káaszt, mint az összbíródalom legmíveltebb népe. Mi pedig, midőn Tisza Kálmánnal belátjuk, hogy a szász bürocracia saját vesztébe rohan, sajnáljuk a sok jó tulajdonságokkal bíró szász köznepet, melyet saját vérei magukkal hurezólnak a pusztulás mocsarába.

A szóban forgó eset különösen jellemző a szászokra nézve és alkalmat nyújt egy kis historiai paralellre.

A mint a szászok engem álomáról-állomásra macskazenével illettek, épen úgy tettek hazánkkal a külföldi sajtó minden stációján, hol befurakodva alattomos pimasz módra szidták, piszkolták nemzetünket, alkotmányunk őreit.

*) A kinek üzletét, a fürdő intézettel összekötött „Hotel Weiss“ t. a fekete utcában ajánlom honfitársaim kiérdemelt pártolásába.

És a mint az a két utonálló, orozva támadva és gyáván megfutva, emberséggemmel visszaélve engem bántalmazott, úgy tett a szász nép nemzetünkkel, mely őt nagylelkűen e hazába fogadta, melynek alkotmányt adott s e háládatlan nép minden alkalomkor arezulcsapni törekedik.

(Vége köv.)

Mi hir külföldön?

— Az érdekesebb külföldi hírek lapunk más rovatában bővebben tárgyalva lévén: itt csak a spanyol republikánusoknak Bilbaoba történt bevonulásáról emlékeztünk meg, a „Times“ távirati közlése után. Concha tábornok ígérete szerint e hó 2-ikán vonult be Bilbaoba. A bevonulás szép látványt nyújtott. A lakosok ünnepi ruhában tolongtak elő, hogy megszabadítóikat üdvözöljék. Az ágyuk dörögtek, a harangok zugtak, a zászlók lobogtak, szóval a nap dicsőítésére megtettek mindent. A katonák Concha ételésére, Bilbaó étetésével feleltek. Éjjel kivilágítás, táncz mulatság. A lakosok közülsokan halványon néztek ki, az éhség miatt, mindazonáltal a többség kevesebbet szenvedett, mint általában hitték. Az élelem folytán, kenyér már öt nap óta nem volt. A lóhus fontja 2 frt, borjúhus 4 frt, 1 tojás 50 kr volt. Mondják, hogy a lakosok így is készek voltak egy hónapi kitartásra. A lakok és ajók homokkal töltött zsákokkal voltak eltorhoszolva. A karlisták 39 napon át Bilbaoba, m. e. 6000 bombát rőpítettek, mind a mellett az ostrom következtében csak 30 ember veszté életét. A köztársaságiakra nézve a legújabb hírek is elég kedvezők. Mindenfelől jeltik, hogy a karlisták rendkívüldemoralizáltak a veszteségek következtében, s tömegesen szökdösek. Madrid, Barcellona nagy ünnepélyeket rendeztek a győzelem alkalmából.

Vegyes hírek.

— A m.-vásárhelytt alakuló zeneegylet első közgyűlése mult vasárnap, május 10-én volt. A gyűlésen mintegy ötvenen voltak jelen. Korolnökké közfelkiállítás-mint Petri Ádám kir. táblai bíró választatott, jegyzővé Ajtai Gyula. Elhatározta a gyűlés, hogy az eddig begyűlt és hangszerek vásárlására fordítandó pénzek a takarékpénztárba tétessenek. Az alapszabályok kidolgozására egy öt tagu bizottmány kéretett meg; a bizottmány tagjai: Dicső Béla, Mentovich Gyula, Nemes József, Staibl Antal és Wégler Gyula. Négy vállalkozó a város polgárságot felszólítandja az egylet pártolására s a felszólítás alkalmával tudatja a következő alakuló közgyűlés napját és helyét. Kilátásunk van, hogy az alakuló közgyűlés már a jövő vasárnap megtartathatik.

— Borzasztó tűz volt tegnapelőtt éjjel Egerbegy községében. A dühöngő szél az egész falut egy lángtengerre változtatta. A Kolozsvárról vasuton ide érkezettek mondják, hogy a tűz az egész falu hosszában pusztított és mesze mérföldekre bevilágította a setét éjszakát.

— A Franklin-társulat következő munkákat küldte be szerkesztőségünkhöz: Német nyelvtan írta Graf Jakab (Első rész) ára 80 kr: Falusi könyvtár XI. füzet, Gyakorlati utmutatás az eperfa és selyem-hernyó tenyésztésre, írta Áron Ede; Világtörténelem rövid előadásban, írta Vasvári Benő, első kötet O-kor, ára fűzve 60 kr; Hogyan boldoguljunk, írta Dr. Mathewss Vilmos, fordította Poligen, két kötet, egy kötet ára 50 kr, E munkáról mai tárcánkban bővebben megemlékezünk.

— A dalárdák egyesülésének kérdése — úgy látszik — szünetel. Az énekpróbákon csupán a polgári dalegylet tagjai szoktak megjelenni. Mint halljuk a városi első dalárda tagjai közül többen úgy nyilatkoztak, hogy addig, míg a tervezett egyesülés ténynyé nem válik, a gyakorlatokon nem jelennek meg, az egyesülés után azonban a legnagyobb szorgalommal, teljes igyekezettel ket ki fogják fejteni. Valóban nem tudjuk, hogyan kiváhatja valaki azt, hogy egy tényleg nem, csupán tervben levő egylet, a nyilvánosság előtt, mint valóban létező akarjon működni. Legsürgősebb teendő volna jelenleg az egyesülést végkép keresztülvinni és így egyesült erővel működni közre a cél kivitelére.

Dürücskölő.

Bilbao fölmentésével egy kis derű mosolygott a spanyol köztársaságra; nem fog-e reá még sötétebb boru következni? Meg vagyunk szokva, hogy Spanyolországból a legroszabb híreket halljuk; hogy a lázadás iszonyairól: vérről, öldöklésről, rombadőlt, füstölő városok és faluk inségéről vegyünk tudósítást. A szerencsétlen pyrnei félsziget lakóinak szomorú sorsa nagy példa annak, a kibizien az okok és következmények kimaradhatatlan láncolatában. A földnek nincs oly zuga, a hol áhitatos imádkozásban anyszor emlegették volna e nagy szót: isten, mint e szerencsétlen félszigeten; mégis egy országa sincs

e földnek, mely annyira el volna hagyatva istentől, mint éppen ez. A miből azt a tanúságot merithetjük: mikép arra, hogy egy ország boldog lehessen, még valami egyéb is kívántatik; kell az áhitatosság mellé a józan értelem egy parányi világa, az emberi jogok tiszteletben tartása, s az erény útján való járás is. A spanyol nép sokat áhitatoskodott, de más erényekben nem igen gyakorolta magát. Az a nép, mely századokon keresztül játékeszköze volt a hierarchiának, mely mint valami látványos mulatságra sereglett az autódafé borzalmainak szemlélésére, mely segédkezet nyújtott volt a kétmillió morisko tűzzel, yassal való kiirtására, csak azért, mert a papok elhitették vele, hogy e munkaszerető, keresztyénné lett arab népfaj ereiben még egy-két átom pogány vér csergedez: most veszi bárgyúságának méltó jutalmát. A szerencsétlen félszigeten napjainkban van aratása azon vetésnek, melynek magvait századokkal ezelőtt, a Fülepek Albák a vakbuzgóság és inquisitio vetették el. Különös szatyrája a sorsnak, hogy éppen azon államon, mely a legkeresztyénebbnek szerette magát nevezni, teljesedik be szentkönyvünk ama nagy mondása: „megbüntetem az apák álnokságát harmadiziglen.“

* * *

Több oldalról figyelmeztetve vagyunk: hogy nagy szolgálatot tennénk olvasóinknak, ha lapunkban állandó rovatot nyitnánk a Bethlen főtanodánál folyamatosan lévő vizsgálat phásisainak. Az egész ország szeme e monstre ügyre van függesztve; mindenki érdekelten várja, hogyan bonyolodnak ki ez összekuszált ügy szálai. Azonban csak úgy tehetünk eleget e követelésnek, ha enyedi barátaink és levelezőink nekünk ebben segédkezet nyújtanak. Felhívjuk ennél fogva tisztelet barátainkat, szíveskedjenek bennünket mindazon mozzanatokról, melyek a vizsgálatból biztos tudomásul kiszivárognak, koronkét értesíteni.

* * *

Többször volt alkalmunk megjegyzéseket tenni, azon egetverő Jeremiádokra, melyekkel a szebeni „Tageblatt“ vezérférfiai, a külföldöt fellármázni igyekeztek, hogy a magyarok a németiséget a földszinéről is elpusztítani igyekeznek. Most ugyan azon lap egyik közelebbi, különben a vakmerőségig bátor s a dühöngésig önkívületesen ciklók ezeket mondja: „Mi erdélyi szászok, megőriztük magunkat, mint németek a mi eredeti sajátságainkban, nálunk teljes erőben és öntudatban virágzik a németiség“ sat. sat. Hol van itt a logikának, avagy csak árnyéka is? Vagy azt vélik talán, hogy a mai „Bismark-korban“ nekik arra szükségük sincsen? Az ilyen, „ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes“ féle okatlan okoskodások a haldokló Götthe ezen utolsó szavait juttatják eszünkbe „mehr Licht!“

* * *

Aztán a „Tagesblatt“ vezérférfiai — ez a szász bürokrata klik, mely magát a szász nemzetként gerálja — még nevünket is elakarják vitatni. Annait ugyan hajlandók, egy-egy érzékeny perczökben megengedni, hogy Magyarországon a nemzetiségi fogalom szó legyen: „Ungarn“ és „Ungarische Nation“, de „Magyarország“ és a „magyar nemzet durva fogalmát“ nem tűrik el. Ezen subancz pöf-feszkedésre egy régi példa szó ezen új változatával felelünk: „fogadd bé a szászt, s kiver a házadból.“

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1874-ik évi május 11-én és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő.

II. Tanács polgári ügyekben.

Illyés Károly k. t. p. bíró által.

Pataki Dénes Nagy Miklós e. 73 frt 20 kr, Köteles Sámuel és neje e. 10 frt s járuléka, Csongyai Domokos özv. Miklós Lászlóné és Miklós László hagyat. e. 210 frt, Dobos Ádám Gliga Gligor e. 52 frt, Sorompó Sándor s t. Körösi Miklós e. 20 frt, A m. vásárhelyi ev. ref. főtanoda Maurer Károly e. 2100 frt és 2100 frt s járuléka, Karvázy Gyula kolozsvári kereskedő csődügye, Czombó Mihály Kovács Mózes e. visszaváltási tulajdonjog, Csiki Ferencz Csiki Dávid ellen fekvők, Ifj. Fekete János György Mihályné e. birtokháborítás iránti perök.

III. Tanács büntügyekben.

Nagy Samu k. t. r. bíró által.

Puj Gergely és társa tolvajság, Moldován Juon emberölés, Krimpián Vaszilika s társai lopás, Koszta Szi-

mion lopás, Simu Anna Nyikuláj becsületsértés, Rakolsin Juon becsületsértés, Vlădu Ádám testisértés, Abrahám Rosner becsületsértés, Oraciu Ádám becsületsértés iránti büntügyök.

Vajda Simon k. t. r. bíró által.

Rosenfeld Eduárdné sikkasztás, Algaczi Lázár közintézkedések, Béres Mária közérkölciség, Negru Mária s t. közbiztonság, Salamon Schmiel becsületsértés, Gross Péter s t. becsületsértés, Teutschlander Mihály becsületsértés, Lőrinczy János tulajdonbiztonság, Ignát Vaszilika testisértés, Velmann Frigyes becsületsértés, Budnár János tolvajság, Verdea Vaszi s t. tolvajság, Vajda Károly uyilv. erősz. és gyújtás iránti büntügyök.

Popovics Servián k. t. r. bíró által.

Vieserdea Juon s t. testisértés, Szabó Lajos becsületsértés, Manalociu József s t. becsületsértés, Mike Mária testisértés, Viski Márton testisértés, Lázár Mária becsületsértés, Cserbe Ilia tolvajság, Gyulika Gligor s t. testisértés, Román Gavrilla testi és becsületsértés, Pakurár György s társai becsületsértés, Rákosi Imre becsületsértés, Kovács Imre vagyon testi és becsületsértés, Teklu Niculáj s t. becsületsértés, Kucsánsky János becsületsértés iránti büntügyök.

Spech Adolf k. t. r. bíró által.

Szávu George Nicolai lopás, Marosán Prekup testisértés, Gyárfás Anna becsületsértés, Corchis Benjamin sulyos testisértés, Kessel Mihály sulyos testisértés, Eiven Ferencz s t. tolvajság, Bartok Ferenczné testisértés, Bretter Dani becsületsértés, Venczel György s t. testisértés, Piltia Bukur Juon sulyos testisértés, Zimmerman Mihály becsületsértés, Krisiánu Sámira lopás, Litschel György s társai csalás, Farkas Ilie s t. tolvajság, Kelemen Bálintné becsületsértés iránti büntügyök.

Sztoyka Antal k. t. r. bíró által.

Bendörfer János s társai közérkölciség, Mester Mihályné s t. tulajdon és becsületbiztonság, Hauser Antal testisértés, Krech György becsületsértés, Nepotu Juon közintézkedések, Paska Nicolai Crapu s t. rágalmazás, Corcius Adeodát lopás, Gál Sándor s társa csalás iránti büntügyök.

Gruz István k. t. p. bíró által.

Jákob Juon testibiztonság, Bartis Mihály s társai testibiztonság, Metezár Péterné testibiztonság, Benkő Mihály Kozma Péterné testibiztonság, Nyisztor Amos lopás, Erős Ferenczné becsületsértés, Márton József testibiztonság, Ilie Somson testibiztonság, Rohvig György becsületsértés, Fusz Mihály tolvajság, Moldován Stéfán testibiztonság, Csató István becsületsértés, Dull János lopás, Czitron Móricz testibiztonság iránti büntügyök.

Mégay Ferencz k. t. p. bíró által.

Gálfi Gábor s társai rablás, Lukács Ferencz gyilkosság, Siancu Sonea s t. tolvajság, Bodolina Kosztándiu s t. tolvajság, Borbándi József s t. tolvajság, Zsurzs Gligor s t. testibiztonság, Blosz Tódor közhivatal kötelességei, Voratsek Ferencz becsületbiztonság, Jakab Márton testibiztonság, Szabó Imréné becsületbiztonság iránti büntügyök.

Dr. Dózsa Miklós k. t. p. bíró által.

Kimpián Ilie tolvajság, Dregies Nicolai sulyos testisértés, Juon Constándiu tolvajság, Dandu Juon lui Nyitza tolvajság, Kuron András hivatali hatalommal visszaélés, Kardos János sulyos testisértés, Máyer Ignác s t. becsületbiztonság, Gog Vaszilika a Gili testibiztonság, Bajkó Juliánna becsületbiztonság, Dávid Ferenczné s t. becsületbiztonság, Ádám Mihály s t. testibiztonság, Muntján Juon Piri testibiztonság, Áron Ladner becsületbiztonság, Inczeff Sándor becsületbiztonság, Pap Sándor életbiztonság, Válya Gábor becsületbiztonság, Solyom Sándor közhivatali kötelesség, Mucsia Erimie tolvajság, Dénes Imre testibiztonság, Zsoku Simion s t. testibiztonság, Stan Onu becsületbiztonság, Papsioru György vagyonbiztonság, Hutten János becsületbiztonság, Kappel Salamon becsületbiztonság, Kerésztes Sándor becsületbiztonság, Balázs János közintézkedések, Moises Ruzsan s t. közintézkedések, Magyar Eduárd becsületbiztonság, Puska Péter s t. testibiztonság, Capentula György és társai tolvajság iránti büntügyök.

IV. Tanács urbéri ügyekben.

Antalfy Gábor k. t. r. bíró által.

A páncél-csehi volt kiváltságos ns. birtokosok az oda való volt urbérek e. tagosítás és közhelyek elkülönítése, Frici Fekete Söfia Pap Titu e. egy majorsági beltelek s külsők, A kolozsvári volt földesurak az oda való volt urbérek e. tagosítás, A borbándi volt kiváltságos birtokosok az ottani volt urbérek ellen határ tagosítás, Özv. László Istvánné s érdektársai Ugron Lázár e. egy beltelek s tartozmányai, Boitza Talmacsel Porczerd Fel és Al-Sebes községek a hét szász bírák e. urbéri viszony érvénytelenítése iránti perök.

(Vége.)

Bécsi tőzsdei árkelet.)

(Május 12-én.)

5% metallique	69.10
5% nemz. államkölcsön	74.20
1860. államkötvény	105.25
Bankrészvény	9.78
Hitelrészvény	21.750
London	111.85
Ezüst	106.15
Arany	—
Napoleon arany	8.97
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	74.75
temesi	73.75
erdélyi	71.—
horvát-slavon	75.75

Felelős szerkesztő MENTOVICH FERENCZ

Főmunkatárs és a jogi rész vezetője Kuti Albert

Hirdetmények.

290. szám.

1874.

Árlejtési hirdetmény.

A főméltóságú m. kir. közmunka- és közlekedési miniszterium 1874. év április hó 17-én 20841/1873. szám alatt kelt rendeletével, a kolozsvár-brassói államuton levő 114. számú műtárgy újraépítését engedélyezvén, e munkálat végrehajtásának biztosítása végett az 1874. évi június hó 8-án délelőtti 9 órakor kezdve a maros-vásárhelyi m. kir. mérnöki hivatal irodájában nyilvános árverés fog tartatni.

Az árlejtés tárgyát képező műtárgyra engedélyezett összeg a következő:

A kolozsvár—brassói államut 8 $\frac{2-3}{8}$ mértföld szakaszán fekvő és 114. számmal jelelt fa-híd újraépítésére engedélyeztetett 1113 frt 30 kr.

Vállalkozni kívánók kéretnek 5% bánatpénzzel ellátva a fenn megjelölt helyen és időben megjelenni, hol addig is az árlejtés alapjául szolgáló okmányok a rendes hivatali órák alatt betekintheők.

Szabályszerűen készített és felszerelt írásbeli zárt ajánlatok is elfogadhatnak, de csak is a szóbeli árlejtés megkezdése előtt.

Maros-Vásárhelyt, 1874. év május hó 6-án.

A m. kir. mérnöki hivataltól.

(28)

(1—3)

Sz. 160.

2229—1874.

Árlejtési hirdetmény.

Maros-Vásárhely sz. kir. város közönsége a Maros folyón átvezető 2-ik hid építését 1874-ik évi június hó 1-ső napján délelőtti 10 órakor, a városház kiadóhivatali helyiségében tartandó szóbeli árlejtés útján kiadja.

A hidhoz közvetlenül szükséges faépítési-anyagokat a város közönsége fogja szolgáltatni, ezenkívül mindennemű állványok- és szerszámokat, a vállalkozó lévén köteles előállítani; a többi anyagok helyreállítása és munkabérek kikiáltási ára teszen 33,639 frt és 28 krt osztr. értékben.

Az árlejtezők tartoznak a kikiáltási árnak 10%-ját bánatpénzzel letenni, mely aztán a városi közönség által elfogadott vállalkozóra nézve biztosíték fejében a levett összeg erejéig benn fog tartatni.

Írásbeli ajánlatok (offert) lepecsételve, és a kikiáltási ár 10%-os összegű bánatpénzzel, valamint annak határozott kijelentésével: hogy ajánlkozó az árlejtési feltételeknek, magát feltétlenül alája veti — ellátva az árlejtés megkezdéséig tartó időn belül u. m.: 1874. június hó 1-én délelőtti 10 óráig elfogadhatnak, s a szóbeli árlejtés megszűntével fognak felbontatni.

A hid terve-, az anyagok mennyisége és a munkák terjedelméről készített mérnöki előirányzatok, valamint az árlejtési feltételek, a polgármesteri irodában mindennap reggeli 8 órától 12-ig, s délután 3 órától 5 óráig meg- és betekintheők.

M.-Vásárhely sz. kir. város Tanácsának 1874. május 1-én tartott üléséből

a városi Tanács.

(27)

(2—3)